

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Антон ПАНДЕЛИМОНОВ

«30» березня 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

СУЧАСНІ КОНФЛІКТИ ТА ЇХ ПРОГНОЗУВАННЯ

рівень вищої освіти : другий (магістерський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітня програма : «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»

вид дисципліни : обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу 27.08. 2021 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

доктор історичних наук, професор, професор кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Сергій ЛИМАН

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від 26.08. 2021 року №1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Анатолій ПАРФІНЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Валерія БАРАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від 26.08. 2021 року, №1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасні конфлікти та їх прогнозування» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» підготовки магістра **спеціальності 291** «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

1.Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – вивчення студентами причин виникнення, сутності, структури, етапів розвитку, особливостей, механізмів врегулювання, прогнозування, запобігання і наслідків міжнародних конфліктів постбіполярної системи міжнародних відносин, ролі в цих процесах держав, міжнародних, урядових і неурядових організацій.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Сучасні конфлікти та їх прогнозування» :

- вивчення особливостей історичного коріння та сучасних форм міжнародних конфліктів;
- розуміння ролі, місця і функцій конфліктів в сучасній системі міжнародних відносин;
- розширення уявлень студентів про причини та географію сучасних міжнародних конфліктів;
- осмислення складного процесу, тенденцій, механізмів врегулювання сучасних міжнародних конфліктів, стратегії й тактики переговорного процесу, його стилей та методів;
- з'ясування комплексу інтересів сторін міжнародних конфліктів;
- вивчення специфіки міжнародного тероризму;
- вироблення навичок самостійного політичного аналізу етапів міжнародних конфліктів в різних регіонах світу
- формування на основі сучасних наукових підходів практики прогнозування майбутніх міжнародних конфліктів та його впливу на процес забезпечення національної та міжнародної безпеки; .
- показати студентам вплив міжнародних конфліктів на розвиток окремих країн й системи міжнародних відносин в цілому.
- проаналізувати склад учасників міжнародних конфліктів, перспективи їх подальшої постконфліктного взаємодії

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП.

Загальні компетентності

ЗК 1 – знання та розуміння предметної області спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та професійної діяльності за фахом;

- ЗК 2 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 4 – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності;
- ЗК 5 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК 1 – поглиблені знання про природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики;
- СК 2 – поглиблені знання про природу та джерела зовнішньої політики, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики;
- СК 3 – здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, суспільному, культурному та інформаційному;
- СК 4 – здатність виробляти підходи до розв’язання проблем і завдань у сфері міжнародних відносин, міжнародної та національної безпеки, зовнішньої політики, організовувати та здійснювати наукові дослідження проблем міжнародних відносин, визначати наукові проблеми, готувати наукові тексти та доповіді, здійснювати їх публічну апробацію.
- СК 7 – розуміння особливостей розвитку країн та регіонів світу, сутності процесів глобалізації, сучасних глобальних та регіональних процесів, включаючи процеси європейської та євроатлантичної інтеграції. .

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов’язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
1-й	-
Лекції	
10 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
10 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	

70 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	

1.6.Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання** :

Загальні програмні результати навчання за спеціальністю

Знання

ПРН 1 – Демонструвати фундаментальні знання, набуті у процесі навчання, щодо природи, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

ПРН 4 – Демонструвати поглиблені знання проблем міжнародної та національної безпеки, міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів, підходів, способів та механізмів забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

Уміння/навички:

ПРН 7 – Визначати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин.

ПРН 8 – Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

ПРН 12 – Оцінювати міжнародні події, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.

ПРН 14 – Проводити підготовку, розробку та реалізацію проектів прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики, регіоналістики та міжнародних комунікацій.

Комунікація

ПРН 16 – Організовувати та вести професійні дискусії у сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики.

ПРН 17 – Брати участь у фахових дискусіях із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій, поважати опонентів і їхню точку зору.

ПРН 18 – Доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань міжнародних відносин.

Автономія і відповідальність

ПРН 19 – Демонструвати здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

ПРН 20 – Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

ПРН 21 – Самостійно приймати рішення, бути лідером, відповідати за командну роботу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи та проблема врегулювання міжнародних конфліктів

Тема 1. Вступ. Теорія, сутність, типологія конфліктів

Проблема конфлікту в міжнародних відносинах. Суб'єкти міжнародного конфлікту. Відносини між учасниками і суб'єктами міжнародного конфлікту. Причини, типологія і функції конфлікту в міжнародних відносинах. Класифікації конфліктів. Функції міжнародного конфлікту. Структура і процес розвитку міжнародних конфліктів. Непрямі сторони конфлікту. Основні фази міжнародно конфлікту.. Еволюція наукових уявлень про конфлікти від давнини до кінця ХХ ст. Сучасна наука про конфлікти й проблеми їх врегулювання. Центри вивчення міжнародних конфліктів. Політична конфліктологія як навчальна дисципліна в провідних країнах світу та в Україні.

Тема 2. Історичні форми конфліктів від Давнини та Середньовіччя до закінчення «Холодної війни»

Особливості війн та конфліктів у Давнину. Перші воєнні походи. Перші міждержавні договори та військові союзи на Стародавньому Сході. Особливості війн античної доби. Завоювання германців та падіння Римської імперії. Арабські завоювання. Значення релігійно- цивілізаційного фактору у середньовічних конфліктах. Специфіка збройних Раннього Нового часу. Колоніальні захоплення європейських держав та їхні конфлікти через колоніальні протиріччя. Конфлікти та війни доби Вестфальської та Віденської систем міжнародних відносин. Загострення колоніальних протиріч на початку ХХ ст. Особливості військових дій під час Першої світової війни. Зброя масового знищення. Поняття «геноцид», «військовий злочин», «військовий злочинець», «злочини проти людства». Особливості військових дій під час Другої світової війни. Крах колоніальної системи. Особливості збройних конфліктів та війн в умовах біполярного світу. Військові конфлікти у колишніх колоніях та втручання наддержав. Особливості регіональних конфліктів доби «Холодної війни». Крах біполярної структури світу.

Тема 3. Специфіка сучасних конфліктів

Головні причини дестабілізації у постбіполярній системі міжнародних відносин. Специфіка нових регіональних конфліктів. Посилення етнічного та конфесійного факторів у сучасних конфліктах. Пошук національної ідентичності через релігію. Ісламський фундаменталізм. Гібридні й асиметричні види сучасних конфліктів. Вплив кризи американського лідерства на міжнародну конфліктогенність. Право націй на самовизначення і принцип територіальної цілісності держав. Сучасні сепаратистські рухи.

Міграція і проблема адаптації мігрантів у сучасному суспільстві. Успіхи і провали політики мультикультуралізму. Проблема та основні тенденції розвитку міжнародного тероризму. Контроль над ядерними і звичайними озброєннями. Роль інформаційних воєн у військово-політичних конфліктах.

Тема 4. Військова сила як фактор впливу та вирішення міжнародних проблем і конфліктів

Сучасні регулярні армії, приватні військові компанії, незаконні збройні формування. Основні види стрілецької зброї, які використовуються в сучасних конфліктах. Бронетанкова техніка сучасних армій та незаконних збройних формувань. Артилерія і зенітно-ракетні комплекси сучасних армій і незаконних збройних формувань. Авіація сучасних армій і незаконних збройних формувань. Основні типи озброєнь ВМС провідних держав світу та можливості їх використання в конфліктах. Ядерний потенціал провідних країн світу.

Тема 5. Способи врегулювання конфліктів

Міжнародне право і міжнародні конфлікти. Правові методи врегулювання конфліктів. Посередництво як засіб врегулювання сучасних конфліктів. Значення, структура та функції переговорного процесу. Сутність і значення миротворчості. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів. Військове врегулювання міжнародного конфлікту.

Тема 6. Прогнозування як складова процесу управління конфліктами

Внутрішні і зовнішні аспекти управління політичними конфліктами. Прогнозування як початкова фаза процесу управління конфліктами. Інститути прогнозування світового розвитку і міжнародних конфліктів. Футуристичні доктрини учених другої половини ХХ – початку ХХІ ст. відносно розвитку конфліктів. Методика прогнозування конфліктів. Приклади використання історико-порівняльного аналізу у методиці прогнозування потенціалу майбутніх міжнародних конфліктів.

Розділ 2. Практика міжнародних конфліктів. Конфлікти в регіонах світу

Тема 7. Сучасні конфлікти в Європі й конфліктний потенціал регіону

Причини і типи конфліктів в сучасній Європі. Розпад Югославії та етноконфесійні конфлікти на Балканах. Міжнаціональне протистояння в Іспанії. Регіональні рухи Північної Італії і боротьба за незалежну Республіку Паданія. Етнічні та конфесійні конфлікти в Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії. Особливості регіонального сепаратизму у Франції (Корсика), Німеччині (Баварія), Румунії (Трансільванія), Польщі (Сілезія). Проблема державної єдності Бельгії. Греко-турецьке протистояння і Кіпрська проблема. Конфлікт ЄС-Туреччина. Європейський міграційний конфлікт 2015 р. Прогнози щодо майбутніх конфліктів у Європі.

Тема 8. Конфлікти на пострадянському просторі

Специфіка конфліктів в СНД і регіональні миротворчі структури. Історія і сучасний стан етноконфесійного конфлікту в Нагірному Карабасі. Грузино-абхазський і грузино-осетинський конфлікти. Конфлікти на Північному Кавказі. Перша і Друга Чеченські війни. Придністровський конфлікт. Громадянська війна в Таджикистані. Політичні конфлікти в сучасній Україні. Прогнозування майбутніх конфліктів на пострадянському

Тема 9. Сучасні конфлікти на Американському континенті й конфліктний потенціал регіону

Етноконфесійні та расові конфлікти в США. Особливості етнополітичних конфліктів в Канаді. Проблема незалежності провінції Квебек. Специфіка сучасних конфліктів в Латинській Америці. Перуанско-еквадорський конфлікт: історія та сучасний стан. Внутрішні конфлікти в країнах Центральної Америки (Нікарагуа, Гватемала, Гондурас, Сальвадор). Куба після Фіделя Кастро: проблема вибору шляхів розвитку в умовах конфлікту з кубинської еміграцією і США. Політичні конфлікти в Колумбії та діяльність наркокартелів. Внутрішні і зовнішні причини соціально-політичного конфлікту в Венесуелі. Аргентинсько-британський конфлікт навколо Фолклендських (Мальвінських) островів: історія та сучасний стан. Прогнози конфліктогенності Американського регіону.

Тема 10. Сучасні конфлікти на Близькому і Середньому Сході та конфліктний потенціал регіону

Міжнародний ісламський тероризм. Історичні корені і сучасний стан близькосхідного конфлікту. Революції в арабських країнах 2011 року. Зовнішньополітичні наслідки «Арабської весни». Громадянська війна в Ємені та втручання коаліційних сил арабських держав. Громадянська війна в Сирії та її вплив на сучасні міжнародні відносини. Ірак за часів режиму Саддама Хусейна та після його повалення. Проблема створення незалежного Курдистану. Конфлікт США та Ірану. Протистояння Ірану і Саудівської Аравії. Війна в Афганістані: історія і сучасний етап. Прогнози майбутніх конфліктів на Близькому і Середньому Сході.

Тема 11. Сучасні конфлікти в Азії та конфліктний потенціал регіону

Міжетнічні та міжконфесійні конфлікти на території Китаю. Зростання глобальних геополітичних та економічних протиріч між США та КНР. Тайваньське питання й проблема об'єднання Китаю. Проблема Спратлі як багатосторонній конфлікт (Китай, Тайвань, В'єтнам, Філіппіни, Малайзія, Бруней). Територіальні суперечки Японії з Південною Кореєю і Росією. Рівень конфліктної небезпеки в політичних відносинах двох Кореї. Прогнози майбутніх конфліктів в Азії та АТР. Міжетнічні та міжконфесійні конфлікти на території Індії. Діяльність сепаратистських та ісламістських організацій на території Пакистану. Індійсько-пакистанські конфлікти (до 2019 р.). Індійсько-пакистанський конфлікт 2019 р. Фактор ядерного статусу Індії та Пакистану у протистоянні двох держав. Проблема створення Тамільської

держави і громадянська війна в Шрі-Ланці. Причини, хід та наслідки громадянської війни у Непалі 1996-2006 рр.

Тема 12. Сучасні конфлікти в Африці та конфліктний потенціал регіону

Специфіка збройних конфліктів в Африці. Етноконфесійний конфлікт в Судані. Геноцид негроїдного населення. Конфлікт між Ефіопією і Еритреєю. Громадянська війна в Сомалі. Етноконфесійні конфлікти в Нігерії. Громадянські війни в Анголі та їх наслідки. Громадянські війни в Конго, Чаді, Ліберії та їх наслідки. Сучасні конфлікти в Південно-Африканській республіці. Геноцид в Руанді і Бурунді. Прогнози майбутніх конфліктів в Африці.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Теоретичні основи та проблема врегулювання міжнародних конфліктів						
Тема 1. Вступ. Теорія, сутність, типологія конфліктів	10	2	2			6
Тема 2. Історичні форми конфліктів від Давнини та Середньовіччя до закінчення «Холодної війни»	8					8
Тема 3. Специфіка сучасних конфліктів	8		2			6
Тема 4. Військова сила як фактор впливу та вирішення міжнародних проблем і конфліктів	8	2				6
Тема 5. Способи врегулювання конфліктів	7		2			5
Тема 6. Прогнозування як складова процесу управління конфліктами.	7	2				5
Разом за розділом 1	48	6	6			36
Розділ 2. Практика міжнародних конфліктів. Конфлікти в регіонах світу						
Тема 7. Сучасні конфлікти в Європі й конфліктний потенціал регіону.	7	2				5
Тема 8. Конфлікти на пострадянському просторі	7		2			5
Тема 9. Сучасні конфлікти на Американському континенті й конфліктний потенціал регіону	7					7
Тема 10. Сучасні конфлікти на Близькому і Середньому Сході та конфліктний потенціал	7	2				5

регіону						
Тема 11. Сучасні конфлікти в Азії та конфліктний потенціал регіону	7					7
Тема 12. Сучасні конфлікти в Африці та конфліктний потенціал регіону	7		2			5
Разом за розділом 2	42	4	4			34
<i>Усього годин</i>	90	10	10			70

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Теорія, сутність, типологія конфліктів	2
2	Тема 3. Специфіка сучасних конфліктів	2
3	Тема 5. Способи врегулювання конфліктів	2
4	Тема 8. Конфлікти на пострадянському просторі	2
5	Тема 12. Сучасні конфлікти в Африці та конфліктний потенціал регіону	2
	Разом	10

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Вступ. Теорія, сутність, типологія конфліктів. Проаналізувати дискусійні питання сучасної науки та виявити специфіку центрів вивчення міжнародних конфліктів у світі.	6
2	Історичні форми конфліктів від Давнини та Середньовіччя до закінчення «Холодної війни». Провести порівняльний аналіз головних конфліктів європейських країн через колоніальні протиріччя у Модернову добу	8
3	Специфіка сучасних конфліктів . Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням причин зростання активності транснаціональних акторів у сучасних міжнародних конфліктах	6
4	Військова сила як фактор впливу та вирішення міжнародних проблем і конфліктів Дослідити головні недоліки використання у сучасних конфліктах палубної авіації (на прикладі кораблів типу «Честер У. Німіц»).	6
5	Способи врегулювання конфліктів Проаналізувати роль християнських релігійних організацій у врегулюванні сучасних конфліктів.	5
6	Прогнозування як складова процесу управління конфліктами.	5

	Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням особливостей діяльності «Римського клубу» та його моделей розвитку світової конфліктогенності.	
7	Сучасні конфлікти в Європі й конфліктний потенціал регіону. Проаналізувати внутрішньополітичні та зовнішньополітичні наслідки референдуму про незалежність Каталонії в 2017 р.	5
8	Конфлікти на пострадянському просторі Розширити лекційний матеріал більш детальним вивченням проектів федералізації Молдови та автономного статусу в ній Придністров'я.	5
9	Сучасні конфлікти на Американському континенті й конфліктний потенціал регіону. Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням військових дій збройних лівацьких угруповань в Колумбії і суміжних країнах	7
10	Сучасні конфлікти на Близькому і Середньому Сході та конфліктний потенціал регіону Проаналізувати дії курдських збройних формувань в регіональних конфліктах та процес створення воєнізованої організації «Пешмерга».	5
11	Сучасні конфлікти в Азії та конфліктний потенціал регіону. Розширити лекційний матеріал інформацією про сутність «проблеми Спратлі» як багатостороннього конфлікту Китаю, Тайваню, В'єтнаму, Філіппін, Малайзії, Брунею.	7
12	Сучасні конфлікти в Африці та конфліктний потенціал регіону. Зробити порівняльний аналіз реакції світової спільноти на масове вбивство руандійських і бурундійських тутсі.	5
	Разом	70

6. Індивідуальні завдання – не передбачені

7. Методи навчання.

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, целеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів. Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення.

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація.

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт із письмовими джерелами;
- метод робіт із аудіо/відеоматеріалами;
- практичні заняття.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Сучасні конфлікти та їх прогнозування» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий.

Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються при визначенні підсумкової оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Заліковий білет має тестову форму. Білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

9. Критерії оцінювання

Схема нарахування балів

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Сучасні конфлікти та їх прогнозування».

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 2 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2			60	40	100
T1	T3	T5	T8	T12	Реферат			
10	10	10	10	10	10			

T1, T3 ... T11 – теми розділів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії поточного оцінювання знань студентів
10	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.
9	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом усього семінарського заняття; показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом; здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією.
8	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом; обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити та розв'язувати

	завдання; самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацією; під час відповідей на додаткові запитання мають місце деякі неточності.
7	Студент демонструє достатньо систематизовані знання навчального матеріалу; аргументовано використовує їх; вміє знаходити джерело інформації та аналізувати її під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань; відповідь супроводжується презентацією, яка містить певні неточності; при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі незначні помилки.
6	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні серйозні помилки.
5	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; студент в цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
4	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає їх зміст під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності; відповіді на запитання містять логічні та фактографічні помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
3	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
1	Студент фактично не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань; презентація відсутня.

Складові оцінювання виконання реферату

1	Оформлення роботи відповідно до вимог	до 2 балів
2	Структурно-логічна побудова роботи, актуальність та новизна (зміст вступу)	до 2 балів
3	Основна частина	до 4 балів
4	Висновки до реферату	до 2 балів
5	Усього (максимальна кількість)	10 балів

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Методичне забезпечення

Лиман С. І. Сучасні конфлікти та їх прогнозування : навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» освітньої програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» / С. І. Лиман. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 44 с.

Основна література

- 1) Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. К. : НАДУ, 2016. 764 с.
- 2) Капітоненко М. Міжнародні конфлікти / М. Капітоненко. К.: Либідь, 2009. 352 с.
- 3) Козырев. Г. Политическая конфликтология : учеб. пособие / Г. Козырев. М.: Издат. дом «Форум», 2012. 430 с.
- 4) Ланцов. С. Политическая конфликтология : учеб. пособие / С. Ланцов. СПб: Питер, 2008. 319 с.
- 5) Мандрагеля В. А. Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософсько-соціологічний аналіз: Монографія / В. А. Мандрагеля. К.: ЄУ, 2003. 570 с.
- 6) Никитин А.И. Международные конфликты: вмешательство, миротворчество, урегулирование: ученик / А.И. Никитин. М.: Аспект Пресс, 2017. 384 с.
- 7) Политическая конфликтология : учеб.пособие / под ред. С. Ланцова. СПб. : Питер, 2008. 319 с.
- 8) Проскуріна О.О. Політична конфліктологія / О.О. Проскуріна, О.І. Ладига, Л.І. Ладига. Луганськ: ЛНУ ім. Т. Шевченка 2012. 359 с.
- 9) Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К.: Вадекс, 2019. 442.

Додаткова література

- 1) Агаєв Н. А. Сучасний тероризм – причини і прояви / Н. А. Агаєв, М. О. Карпов, О. Ф. Хміляр, В. В. Єфімова. К. : Молода нація, 2005. 110 с.
- 2) Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон. К.: Юніверс, 2000. 450 с.
- 3) Безрук О. О. Інституціональні проблеми системи міжнародної безпеки в умовах загрози збройних конфліктів / О. О. Безрук // Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки . 2021. №21. С. 4-14.
- 4) Богатуров А. Д. Экономика и политика в современных международных конфликтах / А. Д. Богатуров. М: Издательство ЛКИ, 2008. 336 с.
- 5) Глобальные конфликты нового и новейшего времени. Учебное пособие / Под ред. проф. Н.В. Паниной. М.: МИЭМ, 2005. 117 с.
- 6) Дериглазова Л. В. Асимметричный конфликт: уравнение со многими неизвестными / Л. В. Дериглазова. Томск: Изд-во Томского университета, 2009. Изд-во Том. ун-та, 2009. 284 с.
- 7) Домановский А. Н. Всемирная история. Крестовые походы / А. Н. Домановский. Харьков: КСД, 2019. 400 с.
- 8) Жирохов М.А. Семени распада: войны и конфликты на территории бывшего СССР. СПб.: БХВ-Петербург, 2012. 688 с.
- 9) Здоровко С. Ф. Застосування сили в миротворчих операціях ООН / С. Ф. Здоровко // Сучасна міжнародна безпека: виклики глобалізації. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (29 березня 2018 року). Х., 2018. С. 33-40.
- 10) Крисенко Д.С. США на Близькому Сході межі ХХ-ХІ століть: іракський рахунок : монографія / Д. С. Крисенко ; ред. О. А. Радзивіл ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Київ : Національний авіаційний університет, 2011. 206 с.
- 11) Лиман С. І., Парфіненко А. Ю. Нерівні клітини шахівниці: чому успіхи туризму в Хорватії можуть наблизити новий регіональний конфлікт / С. І. Лиман, А. Ю. Парфіненко // Стратегічні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11 квітня 2019 року, м. Харків) / ХНУ імені В. Н. Каразіна. Харків, 2019. С. 109-113.
- 12) Лиман С. І., Ангеліс Є. О. Угорсько-румунські відносини та діяльність Венеціанської комісії у вирішенні проблем національних меншин Трансильванії // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини, економіка, країнознавство, туризм». 2021. №13. С. 18-25.
- 13) Малай В. В. Международные аспекты конфликта / В. В. Малай. М.: Наука, 2011. 291 с.
- 14) Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав. Навч. посібник. – К.: Знання, 2010. 487 с.
- 15) Парахонський Б.О. Зовнішня політика України в умовах кризи міжнародного безпекового середовища : аналіт. доп. : [наук. вид.] / Б.

- О. Парахонський, Г. М. Яворська ; Нац. ін-т стратег. дослідж. К. : НІСД, 2015. 98 с.
- 16) Перепелиця Г.М. Конфлікти в посткомуністичній Європі: монографія. К.: НІСД, 2003. 432 с.
 - 17) Перепелиця Г.М. Україна-Росія: війна в умовах співіснування. К.: Видавничий дім «Стилос», 2015. 880 с.
 - 18) Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.
 - 19) Травина Е. М. Этнокультурные и этноконфессиональные конфликты в современном мире / Е. М. Травина. СПб. Издательство СПбГУ, 2007. 256 с.
 - 20) Харченко І. М. Основні засоби інформаційного протиборства та інформаційної війни як явища сучасного міжнародного політичного процесу / І. М. Харченко, С. О. Сапогов, В. М. Шамраєва, Л. В. Новікова // Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2017. С. 77-81.
 - 21) Черновецкий В.М. Запад и Восток: столкновение цивилизаций / В.М. Черновецкий. Ростов н/Д: Феникс, 2007. 331 с.
 - 22) Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія. Одеса: ОНУ, 2020. 176 с.
 - 23) Шамраєва В. М. Політика безпеки та оборони ЄС: еволюція формування / В. М Шамраєва // Вісник Харківського національного університету імені В. Н Каразіна. Серія «Право». 2020. Вип. 29. С. 369-377.
 - 24) Шамраєва В. М. Основні теоретичні підходи до дослідження еволюції концепту міжнародна безпека / В. М Шамраєва // Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2018. №8. С. 88-94.
 - 25) Central Asian Security. The New International Context / Ed. by R. Allison and L. Jonson. London: Royal Institute of International Affairs; Washington: Brookings Institution, 2001. 279 p.
 - 26) Fuller G. E. The Future of Political Islam. New York/Houndmills: Palgrave MacMillan, 2004.
 - 27) Galtung J. Peace by Peaceful Means. Peace and Conflict: Development and Civilization. L., 1996. 280 p.
 - 28) Guelke A. Politics in Deeply Divided Societies / A. Guelke. Cambridge : Polity Press, 2012. 3184 p.
 - 29) Gray C. S. War, peace and international relations : an introduction to strategic history / Colin S. Gray. N.Y.: Routledge, 2007. 306 p.
 - 30) Nye J. Jr. Understanding Global Conflict and Cooperation: An Introduction to Theory and History (9th Ed.) / J. Jr. Nye, D. A. Welch. London : Pearson, 2013. 384 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Абашидзе А.Х., Солнцев А.М., Агейченко К.В. Мирное разрешение международных споров: современные проблемы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bibliorossica.com/book.html?search_query=10311&ln=ru
2. Богатуров А. Д. Экономика и политика в современных международных конфликтах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/206422/>
3. Валецький О.Л., Ішмуратов АТ. Політичний конфлікт у сучасній Україні: культурні виміри, структура, принципи аналізу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geocities.com/Attiens/Academy/8474/co001.zip>
4. Гаджиев К.С."Большая игра" на Кавказе. Вчера, сегодня, завтра [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785713313661.html>
5. Гапич А. Э. Технологии цветных революций [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znanium.com/bookread.php?book=460730>
6. Забеліна І. О. Поняття та сутність політичних криз: історико-бібліографічний аналіз – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/564> .
7. Карпович, О. Г. Глобальные проблемы и международные отношения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znanium.com/bookread.php?book=490883>
8. Міжетнічні та міжконфесійні конфлікти і їх вплив на сучасний політичний розвиток // Центр дослідження регіональних проблем "Євразія". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geocities.com/CapitolHill/Senate/8092/8pesym1.html>
9. Пацук Ю. Проблема врегулювання політичних конфліктів в українському суспільстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cvu.kiev.ua/Ip/021p99u/5_1.html
10. Феллер В. Арабская нефть – сценарий кризиса 2001–2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.caspian.ru.
11. Фененко А. В. Современная международная безопасность : ядерный фактор [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rucont.ru/file.ashx?guid=8b07947c-e22f-4cf7-92ee-460a5165b077>
12. Oksenberg Rorty A. The Moral Duty of Promoting Political Conflict / Philosophy of education. - 1995. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ed.uiuc.edu/EPS/PES-yearbook/95_docs/rorty.html

12. Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<https://classroom.google.com/u/0/c/MTU4NDQxODE3NzM3?hl=ru>), код утк63иц, проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборотою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) **скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Classroom.**